

Orientering om fund af PFAS i havvand i Lemvig Kommune

Baggrund

Lemvig Kommune har i foråret 2022 konstateret forurening med PFAS i og omkring Thyborøn, herunder høje koncentrationer af PFOS i havskum. I forbindelse med arbejdet med at afgrænse og opspore kilden til PFAS-forureningen og danne baggrund for en vurdering af badevandskvaliteten, har Lemvig Kommune taget prøver af havvand til analyse for PFAS langs kommunens vesterhavskyst. Prøverne er udtaget på en ca. 35 km lang strækning fra Bøvling Klit mod syd til Thyborøn mod nord. På prøvetagningsdagen var skumdannelsen i havet ikke tilstrækkelig til, at der kunne tages prøver af havskum, hvorfor Lemvig Kommune foruden prøver af havvand har udtaget skimmeprøver af havets overfladelag, som det mest repræsentative i forhold til skumprøver i den givne vejr-situation. Lemvig Kommune har i maj 2022 udtaget fem vandprøver og fem skimmeprøver og har den 2. juni 2022 skriftligt orienteret Miljøstyrelsen om resultaterne af de kemiske analyser.

Forekomst og niveauer

PFAS

I vandprøverne er der konstateret koncentrationer af sum af 4 PFAS på 0,79-6,9 ng/L.

I skimmeprøverne er der konstateret koncentrationer af sum af 4 PFAS på 9-1.000 ng/L.

Styrelsen for Patientsikkerhed anbefaler, at der anvendes en grænseværdi for sum af 4 PFAS i forhold til badning på max. 40 ng/L i vand. Miljøstyrelsen bemærker dog, at den vejledende grænseværdi i forhold til badning gælder vandprøver udtaget under havoverfladen, og at der ikke er fastlagt en metode til risikovurdering af forurening af overfladelaget.

Den vejledende grænseværdi for badevand er således ikke overskredet i vandprøverne, men er overskredet i to ud af de fem analyserede skimmeprøver.

PFOS

Der er ikke fastsat et miljøkvalitetskrav for sum af 4 PFAS i havvand men miljøkvalitetskravet for PFOS i saltvand er på 0,13 ng/L.

I vandprøverne er der konstateret indhold af PFOS på 0,37-3 ng/L.

I skimmeprøverne er der konstateret indhold af PFOS på 4,6-960 ng/L.

Resultaterne kan således indikere en overskridelse af det generelle miljøkvalitetskrav for PFOS i saltvand i vand- og skimmeprøverne.

Det bemærkes, at Miljøstyrelsen i tilstandsvurderinger i havvand undersøger PFOS i fisk (biota). Der måles ikke i vand. En enkelt vandprøve er ikke nok til at fastslå, at det generelle miljøkvalitetskrav er overskredet, og at den kemiske tilstand dermed ikke er god i et vandområde. Maksimumskoncentrationen for en enkelt vandprøve er ikke overskredet i de analyserede prøver.

Opfølgning

Styrelsen for Patientsikkerhed vurderer på de foreliggende oplysninger, at badning i selve havvandet ikke udgør en sundhedsrisiko for de badende i forhold til eksponering for PFAS. Alle jordprøver taget fra stranden, overholder Miljøstyrelsens jordkvalitetskriterier. Styrelsen for Patientsikkerhed vurderer derfor, at det ikke er forbundet med sundhedsfare at opholde sig på/lege på stranden. Styrelsen for Patientsikkerhed vurderer ikke, at en kortvarig og forbigående kontakt med havskum medfører en akut sundhedsrisiko. På baggrund af den høje koncentration af PFAS fundet i en enkelt prøve fra havskum, vil Styrelsen for Patientsikkerhed dog indtil videre af forsigtighedshensyn fraråde direkte kontakt med det blivende havskum, der ligger på stranden og i strandkanten eksempelvis efter en storm. Ved kontakt med denne form for havskum anbefales efterfølgende afvaskning af hudområdet.

Resultaterne af Lemvig Kommunes analyser af havvand har medført et behov for at afklare, om der andre steder, f.eks. langs hele den jyske vestkyst eller i hele landet, findes indhold af PFAS i havvand eller skimmeprovér/havskum over værdien for den vejledende grænseværdi for badevand.

Udover at tilvejebringe mere viden om den geografiske udbredelse af forekomsten af hhv. PFOS og PFAS i havvand og skimmeprovér/havskum vil en sådan undersøgelse også kunne understøtte den kildeopsporing, som Lemvig Kommune har igangsat.

For at afdække om PFAS-forurening i havet er en lokal problemstilling ved Lemvig, eller om det er udbredt flere steder i landet, vil Miljøstyrelsen foretage en undersøgelse på ca. 50 udvalgte steder rundt om i Danmark, hvor der analyseres for 22 PFAS-stoffer (placeringen: badestrande og konstaterede PFAS-forureninger og under hensyntagen til en bred geografisk fordeling). Styrelsen for Patientsikkerhed, som er den styrelse, der har ansvaret for at vejlede kommunerne om sundhed, herunder ved badning, har foreslået Miljøstyrelsen også at tage prøver af vand i mindre indsøer på udvalgte strande, for at tilvejebringe et større datagrundlag for risikovurderingen over for eksempelvis mindre børn. Herudover igangsætter Miljøstyrelsen derfor en mindre undersøgelse af indhold af 22 PFAS-stoffer i vand- og skimmeprovér i mindre indsøer på fem udvalgte strande.

Miljøstyrelsen forventer at kunne igangsætte prøvetagningen primo juli 2022 og have analyseresultater for hovedparten af prøverne i august 2022.

Miljøstyrelsens prøveprogram har primært til formål at undersøge, om badesikkerheden kan være udfordret af høje PFAS-værdier i havskum eller det øverste lag af overfladevand andre steder end ved Thyborøn. En prøvetagning af skimmeprovér og havvand med henblik på badevandskvaliteten sker ikke normalt i Miljøstyrelsen, idet det er kommunerne, der har ansvaret for, at badevandet er forsvarligt at bade i. Miljøstyrelsen forventer dog, at analyseresultaterne kan være input til kildeopsporingsindsatsen over for miljøfarlige stoffer.

Hvis resultaterne af Miljøstyrelsens prøveprogram indeholder forhøjede værdier i forhold til det vejledende badevandskriterie for PFAS, vil berørte kommuner og Styrelsen for Patientsikkerhed straks blive orienteret. Miljøstyrelsen er ved at fastlægge en proces herfor.

Miljøstyrelsen vil herudover tage generel kontakt til kommuner med opfordring til at udtage prøver af badevandskvaliteten i forhold til PFAS i havvand.